Rezerwat przyrody Góra Gipsowa - w trosce o murawy kserotermiczne

Ochrona in-situ zagrożonych siedlisk przyrodniczych w opolskich rezerwatach przyrody i ich sąsiedztwie

Dorota Twardzik
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu

Rezerwat przyrody Góra Gipsowa

Rok utworzenia: 1958

Rodzaj: stepowy

Położenie: gmina Kietrz

Powierzchnia rezerwatu: 8,65 ha

Cel ochrony: zachowanie ze względów naukowych naturalnego zbiorowiska roślinności stepowej, występującej na jednym z nielicznych stanowisk w tej części kraju

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Autor fot.: Dorota Twardzik

Kulpiński K., Tyc A., Mazur M., 2018 r.

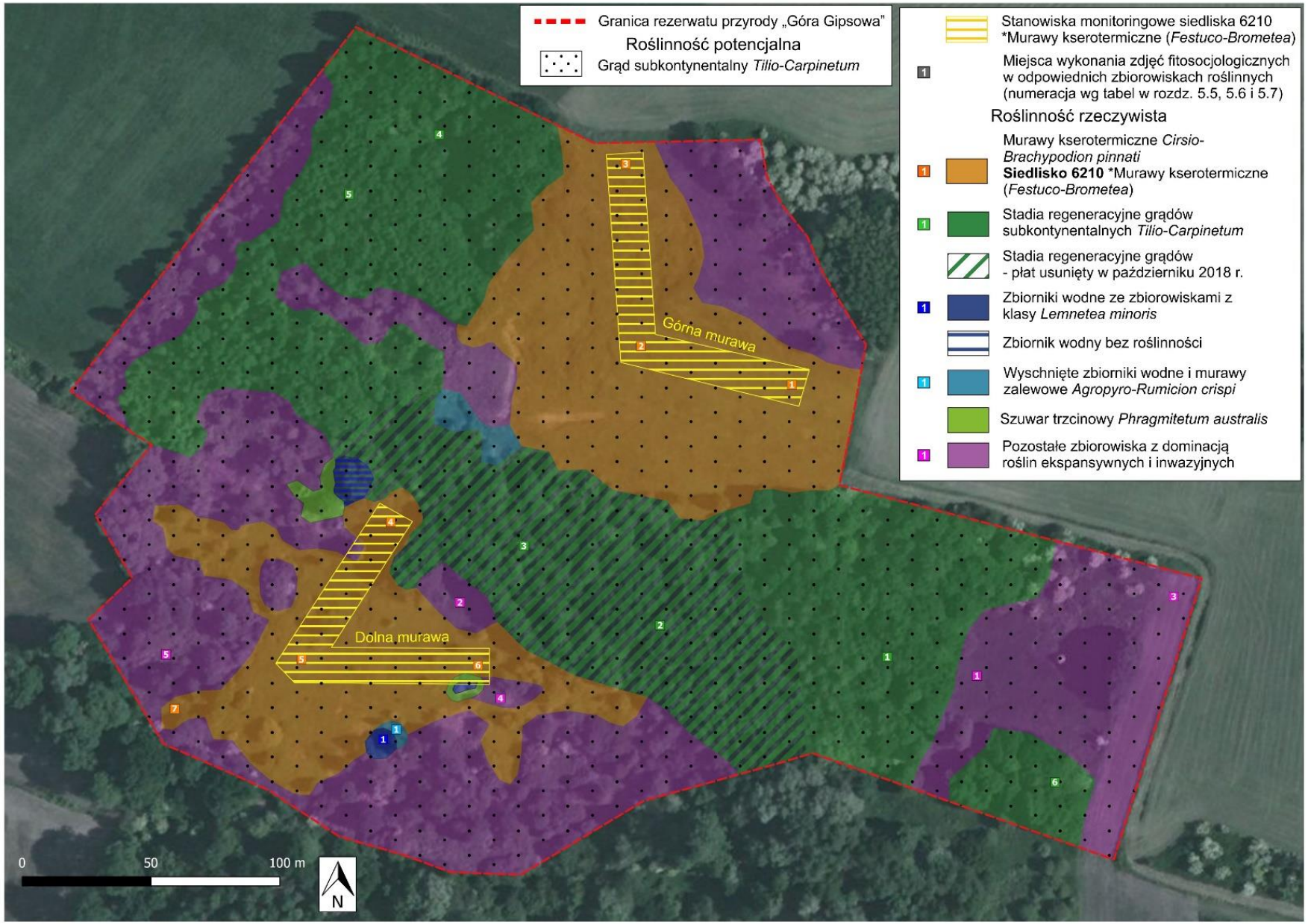

Załącznik kartograficzny 5. Roślinność potencjalna i roślinność rzeczywista; siedliska przyrodnicze; lokalizacja zdjęć fitosocjologicznych i transektów wyznaczonych do oceny stanu ochrony siedlisk (podkład topograficzny: ortofotomapa, 2016 r.)

Rezerwat przyrody Góra Gipsowa

- Sporządzenie dokumentacji przyrodniczej w roku 2018
- Sporządzenie planu ochrony dla RP Góra Gipsowa
- Obowiązujący akt prawa miejscowego: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Góra Gipsowa”

Działania ochronne

Koszenie

Ręczne lub mechaniczne koszenie ok. 1/3 pow. muraw w VIII, a pozyskana biomasa przenoszona na murawy odtwarzane (po upływie 2-3 tyg. usuwana). Dodatkowo usuwanie większych krzewów i odrostów drzew. COROCZNIE.

Wypas

Poprzedzony wykonaniem planu wypasu. Stado owiec/kóz. Prowadzony od V do X zgodnie z planem na 1/3 pow. muraw. Dopuszcza się koszenie niedojadów. Dopuszcza się zastąpienie wypasu koszeniem. COROCZNIE.

Kontrolowane wypalanie

Dopuszcza się wypalanie 1/9 pow. muraw w II lub III. Poza płatami trzcinnika piaskowego, stanowiskami roślin rzadkich oraz ważnych dla ciepłolubnej entomofauny. RAZ NA KILKA LAT.

Autor fot.: Dorota Twardzik

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Działania ochronne

Usunięcie niepożądanych zadrzewień i zakrzaczeń

Wycinka prowadzona w IX i X z pozostawieniem pojedynczych krzewów i drzew. Pniaki posmarować arborycydem (nie dotyczy modrzewi europejskich), a pozyskaną biomasę usunąć poza teren RP. Odsłoniętą powierzchnie objąć działaniami zmierzającymi do odtworzenia się muraw.

Autor fot.: Dorota Twardzik

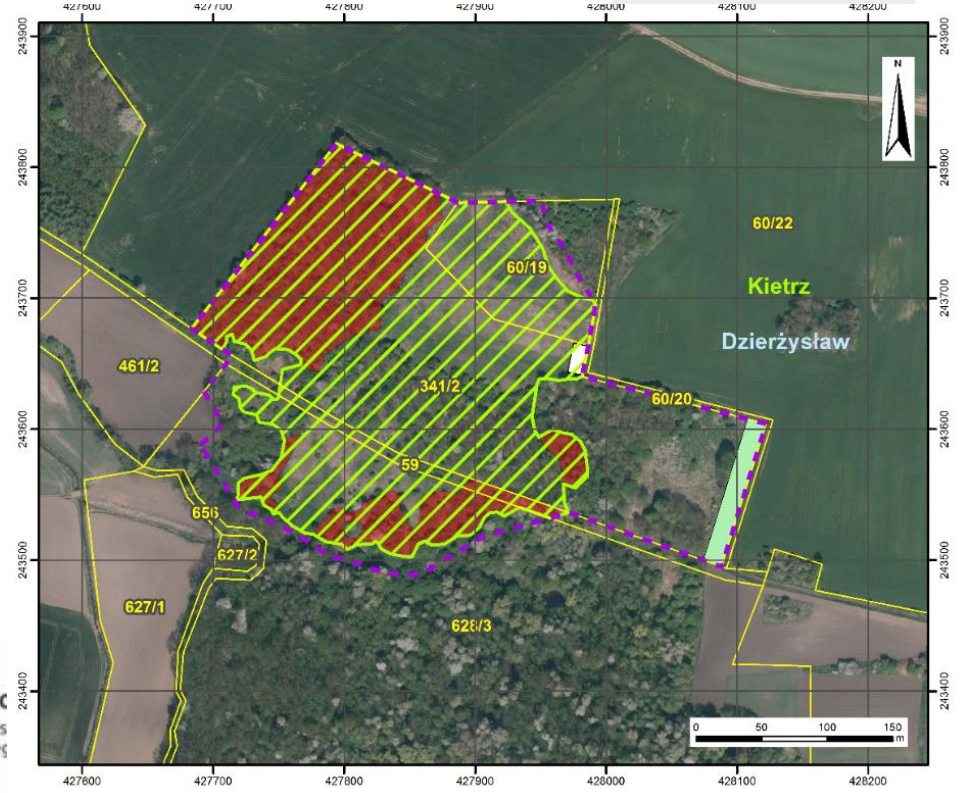

Działania ochronne

Eliminacja lub ograniczenie występowania inwazyjnych i rodzimych gatunków roślin

gatunki inwazyjne	Najskuteczniejszymi znanymi metodami (tj. barszcz Sosnowskiego, przegorzan kulisty, nawłoć kanadyjska, łubin trwały, robinia akacjowa, śnieguliczka biała, czeremcha amerykańska, klon jesionolistny, orzech włoski, dąb czerwony).
trzcina pospolita	Coroczne koszenie na przełomie V/VI oraz VIII.
trzcinnik piaskowy	Coroczne koszenie w VIII. Zabezpieczenie płatów szelężnika *Rhinanthus sp.* przed spasaniem i wykaszaniem. Dopuszcza się wysiew szelężnika (VIII) w płatach trzcinnika, a następnie zabezpieczyć (np. poprzez grodzenie). Dopuszcza się dodatkowe koszenie w V/VI.
szczeć pospolita	Najskuteczniejszymi znanymi metodami.

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Działania ochronne

Obserwacja i ocena efektów prowadzonych prac

Monitoring liczebności i kondycji: dzwonka bolońskiego (VI/VII), dziewanny fioletowej (VI), storczyka purpurowego (V), złoci polnej (IV). Obserwacja ewentualnej ekspansji gatunków inwazyjnych (VI-IX). Obserwacja postępu odtwarzania muraw (V-VIII). COROCZNIE.

Zabezpieczenie obszaru rezerwatu

Montaż bariery uniemożliwiający swobodny wjazd do rezerwatu oraz naprawa tablic urzędowych i edukacyjnych.

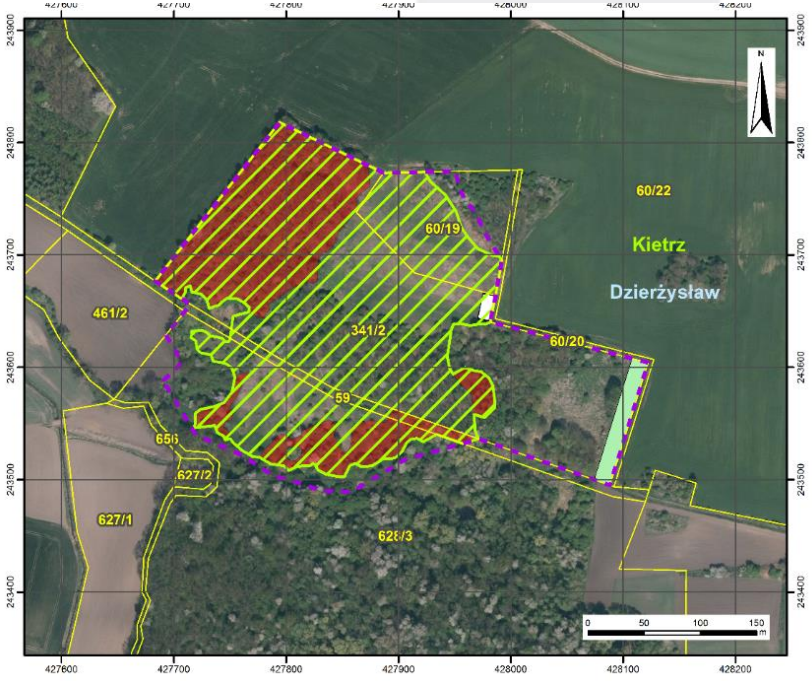

Udostępnienie rezerwatu

Miejsce udostępnione dla celów edukacyjnych.
Sposób udostępnienia miejsca określono jako udostępnienie dla ruchu pieszego.

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Rezerwat przyrody Góra Gipsowa

Realizacja działań ochronnych w latach 2018-2021:

- Usunięcie drzewostanu w roku 2018
- Odtwarzanie murawy w latach 2019-2021
- Usuwanie gatunków niepożądanych w latach 2019-2021
- Koszenie murawy istniejącej w latach 2018-2021

Usunięcie drzewostanu w centralnej cz. rezerwatu

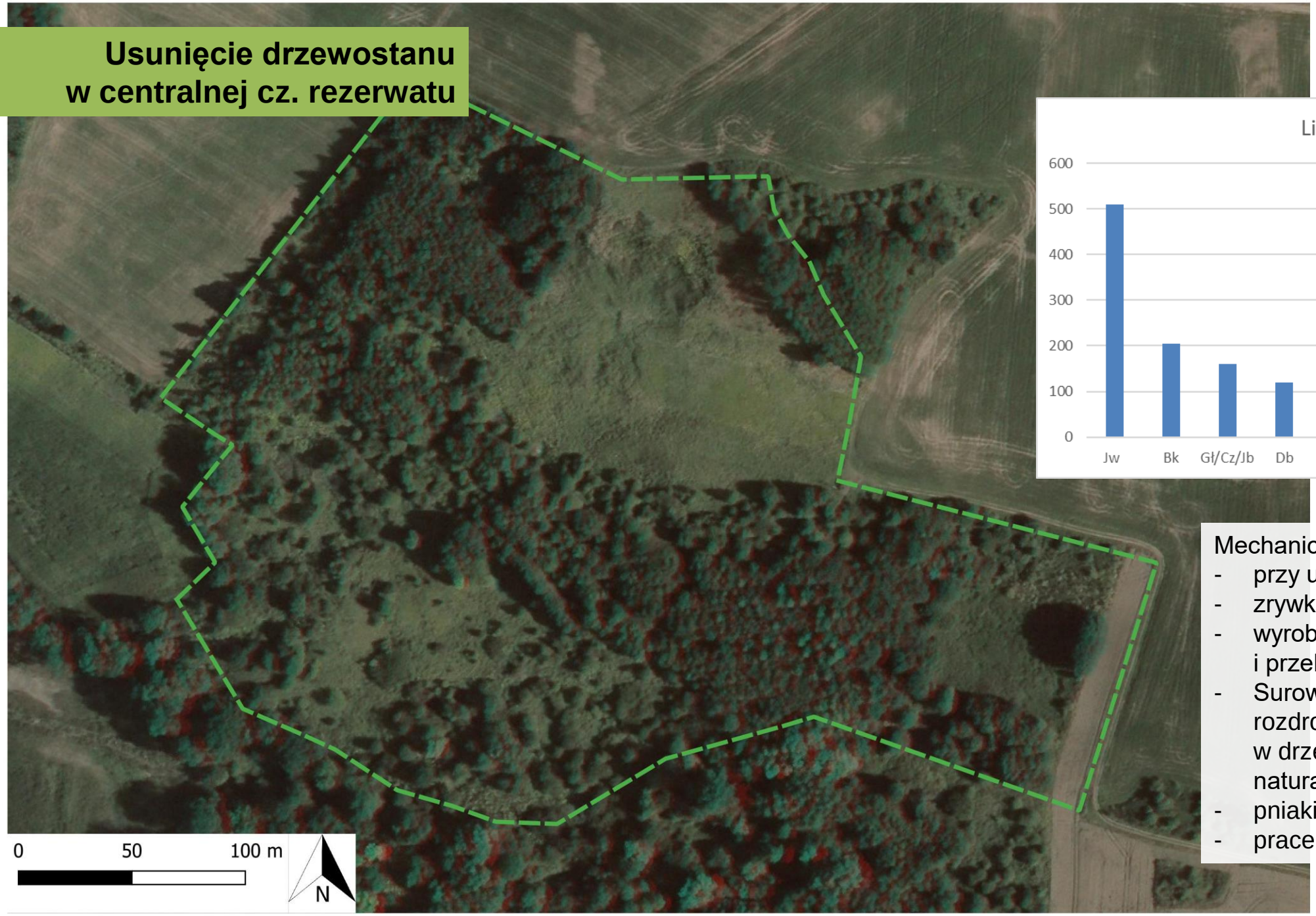

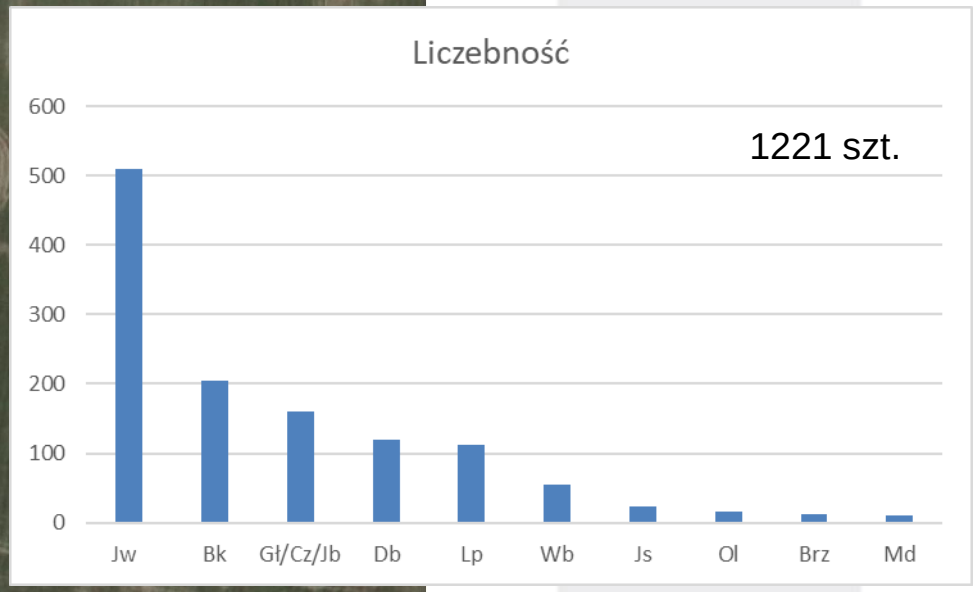

Mechaniczne usunięcie drzewostanu:
- przy użyciu pilarek spalinowych
- zrywka nasiębierna
- wyrobienie sortymentu S4 o dł. 1m i przekazanie zarządcy terenu
- Surowiec małowymiarowy rozdrobniony i rozplantowany w drzewostanie rezerwatu do naturalnego rozkładu
- pniaki smarowane arborycydem
- prace prowadzone w IX-X

Źródło podkładu: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Usunięcie drzewostanu w centralnej cz. rezerwatu

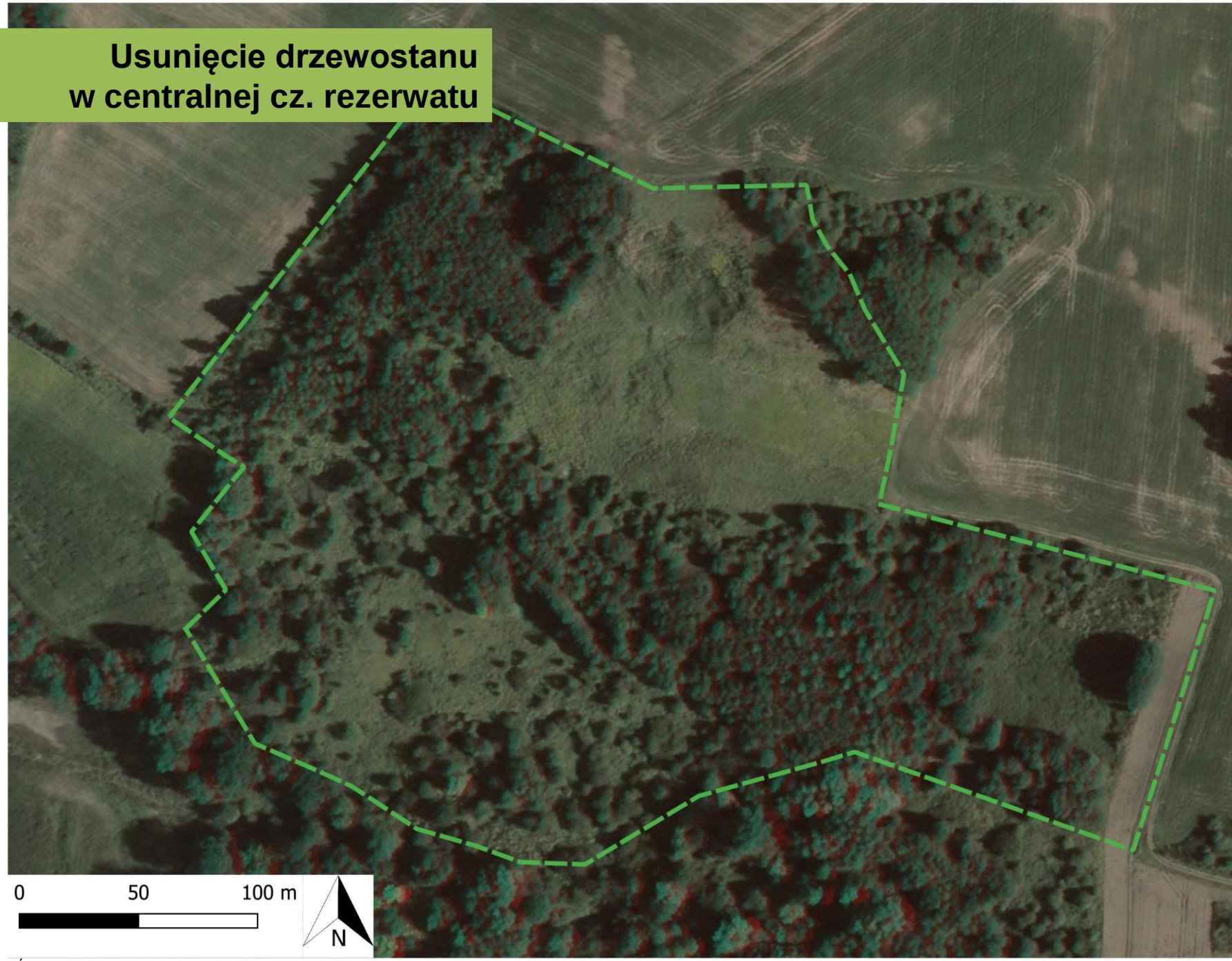

Źródło podkładu: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Autor fot.: Karolina Olszanowska-Kuńka, Dorota Twardzik

Usunięcie drzewostanu w centralnej cz. rezerwatu

1,5 ha

0 50 100 m

N

Źródło podkładu: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Autor fot.: Dorota Twardzik

Murawa odtwarzana: odrosty

Koszenie pow. odtwarzanej:
- min. 2 razy w sezonie wegetacyjnym
- VI oraz VII/VIII
- odrosty gat.: klon jawor, dereń świdwa, czeremcha amerykańska

0 50 100 m

N

Źródło podkładu: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Autor fot.: Dorota Twardzik

Murawa odtwarzana: Barszcz Sosnowskiego

Zabiegi mechaniczne:
- przecinanie szyi korzeniowej
- wykopywanie wraz z korzeniem
- inne metody mechanicznie niszczące korzeń

W 2019 r. stopień pokrycia murawy odtwarzanej: na pow. 1 ha ok. 10%, na pow. ok. 0,1 ha ok. 50 %.

0 50 100 m

N

Źródło podkładu: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Autor fot.: Dorota Twardzik

Murawa odtwarzana: gatunki ekspansywne

Koszenie pow. odtwarzanej:
- min. 3 razy w sezonie wegetacyjnym
- VI, VII/VIII oraz IX
- gat. ekspansywne: przegorzan kulisty, szczeć pospolita, oset nastroszony, ostrożeń polny

0 50 100 m

N

Źródło podkładu: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Autor fot.: Dorota Twardzik

Utrzymywanie murawy dolnej

opole.rdos.gov.pl

Koszenie powierzchni murawy dolnej:
- jednokrotne w VIII, z pozostawieniem 1/3 pow. płatów siedliska bez zabiegu
- biomasa składowana na terenie rezerwatu, poza płatami muraw i zagłębieniami terenu z wodą
- część biomasy przenoszona na pow. murawy odtwarzanej w celu obsiania

0 50 100 m

N

Źródło podkładu: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Autor fot.: Dorota Twardzik

Autor fot.: Dorota Twardzik

Murawa dolna, IX 2021r.
Autor fot.: Dorota Twardzik

Rezerwat przyrody Góra Gipsowa

- Monitoring fitosocjologiczny murawy odtwarzanej prowadzony w latach 2019-2021

- 3 powierzchnie – 5 m²
- min. 3 kontrole w okresie wegetacyjnym

Lokalizacja

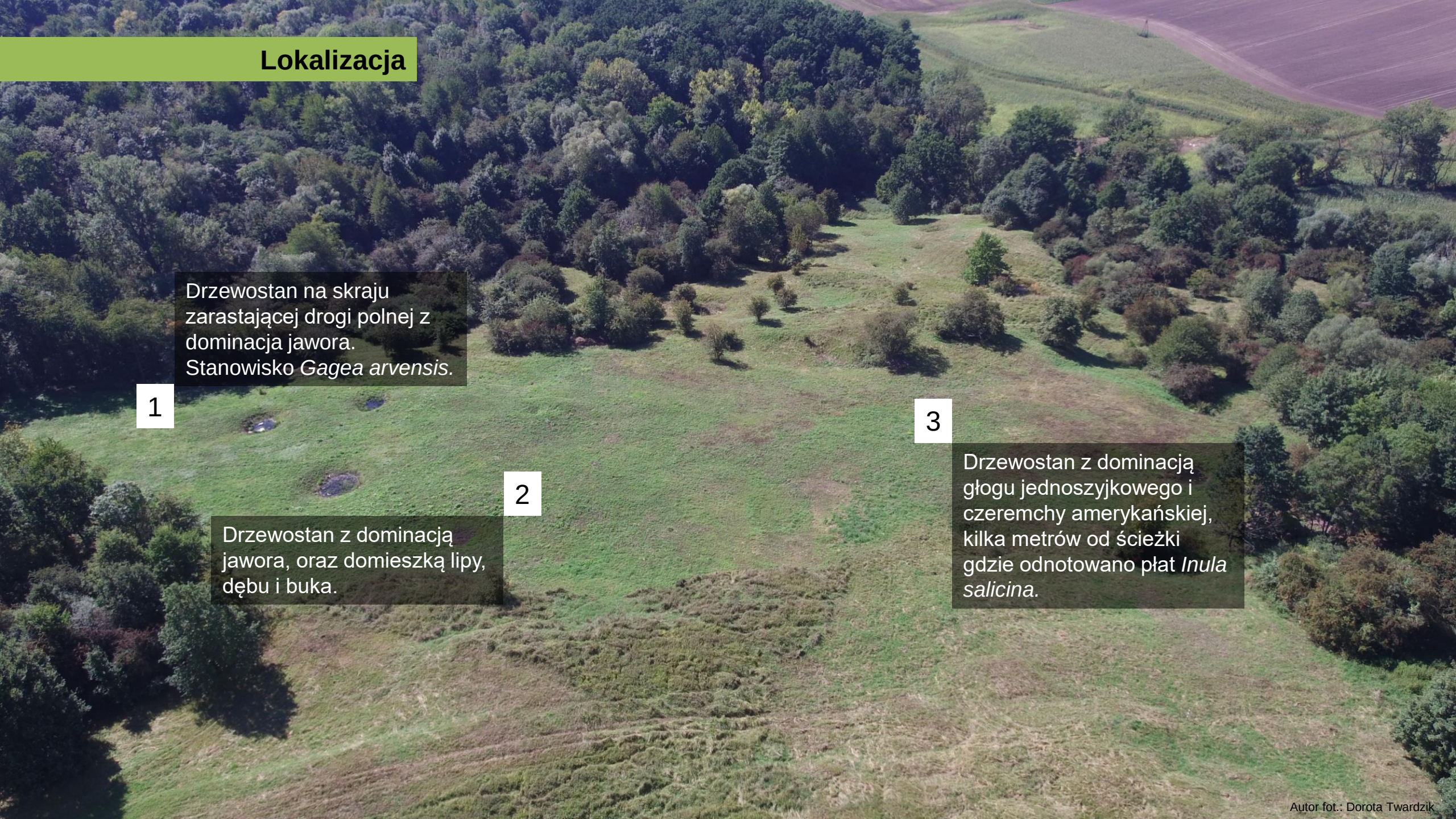

Autor fot.: Dorota Twardzik

Zwarcie warstwy [%]

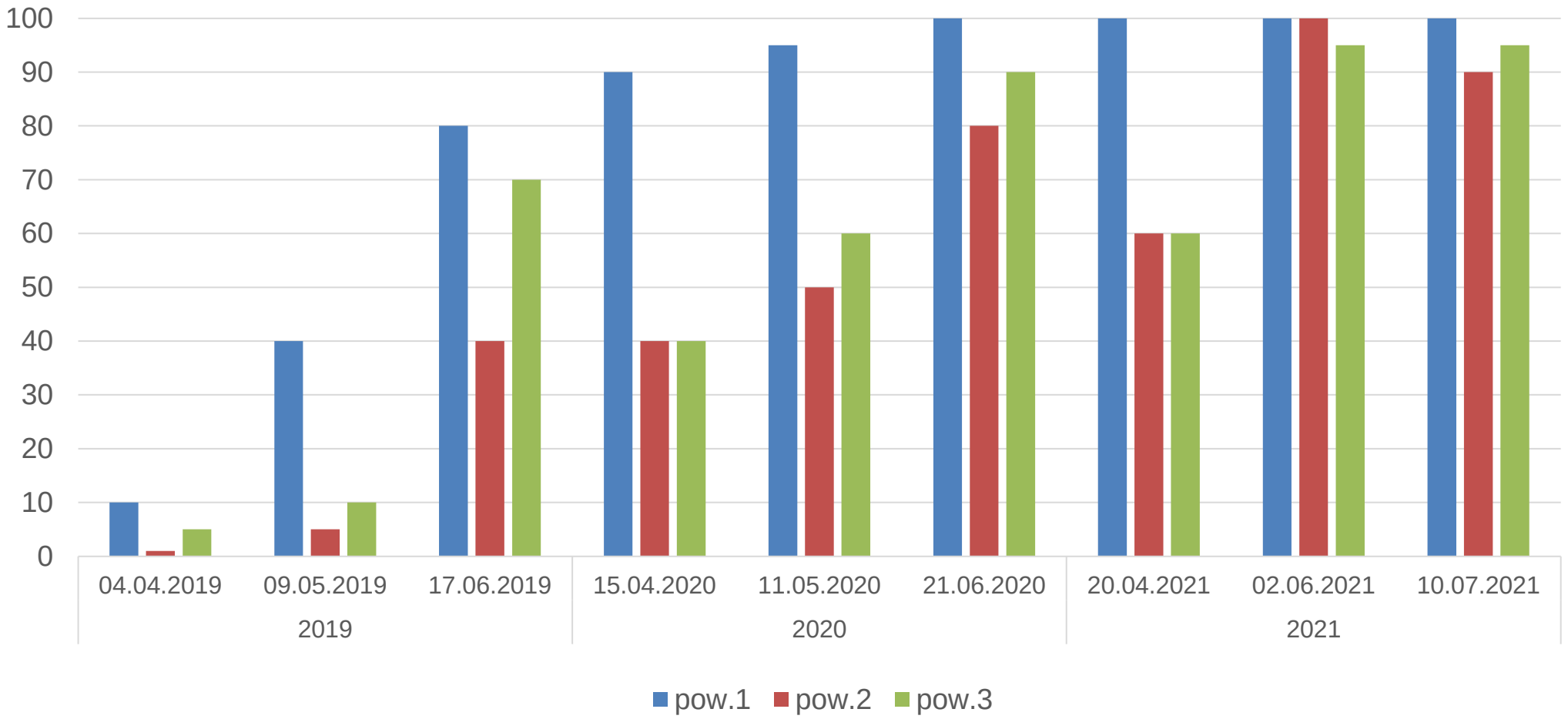

Liczba gatunków

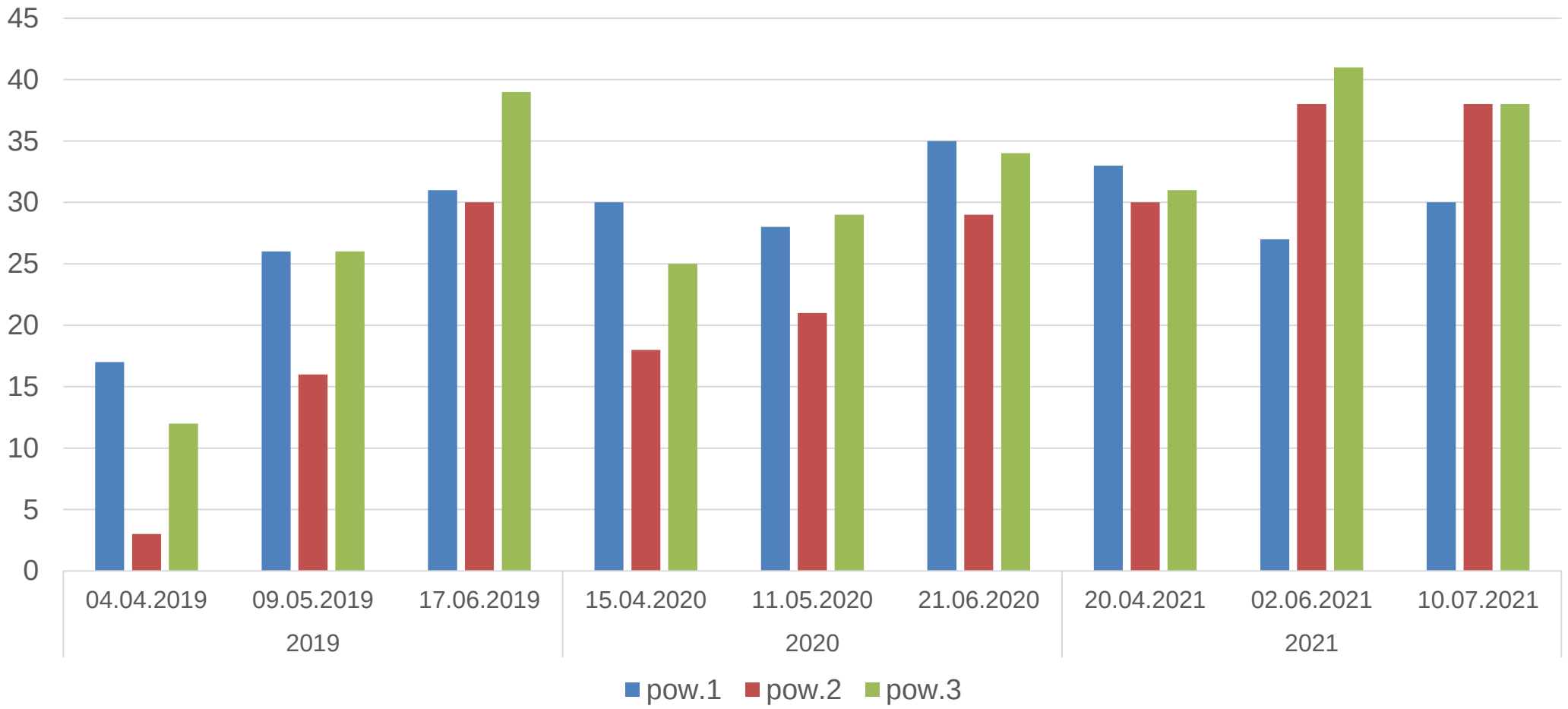

Shannone-Wiener index

Data	4/4/2019			5/9/2019			6/17/2019			7/30/2019		
Nr pow.	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Shannon-Wiener Index	2,82	1,10	2,47	2,97	2,77	3,25	3,06	2,90	3,42	3,20	2,64	3,33

Data	4/15/2020			5/11/2020			6/21/2020		
Nr pow.	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Shannon-Wiener index	2,53	2,44	2,89	2,45	2,68	3,03	2,81	2,30	2,66

Data	4/20/2021			6/2/2021			7/10/2021		
Nr pow.	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Shannon-Wener Index	2,43	2,74	3,10	2,54	2,59	3,32	2,74	2,78	3,32

Jego wartość określa prawdopodobieństwo, że dwa wylosowane z próbki osobniki będą należały do różnych gatunków.

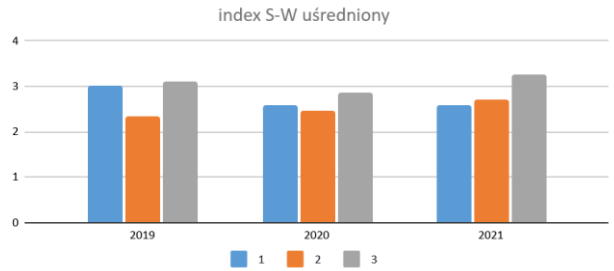

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU
Fundusze Europejskie Program Regionalny
OPOLSKIE
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Gatunki - udział i dominacja

Udział gatunków charakterystycznych dla danych klas, z uwzględnieniem dominacji, w zwarciu powierzchni 1

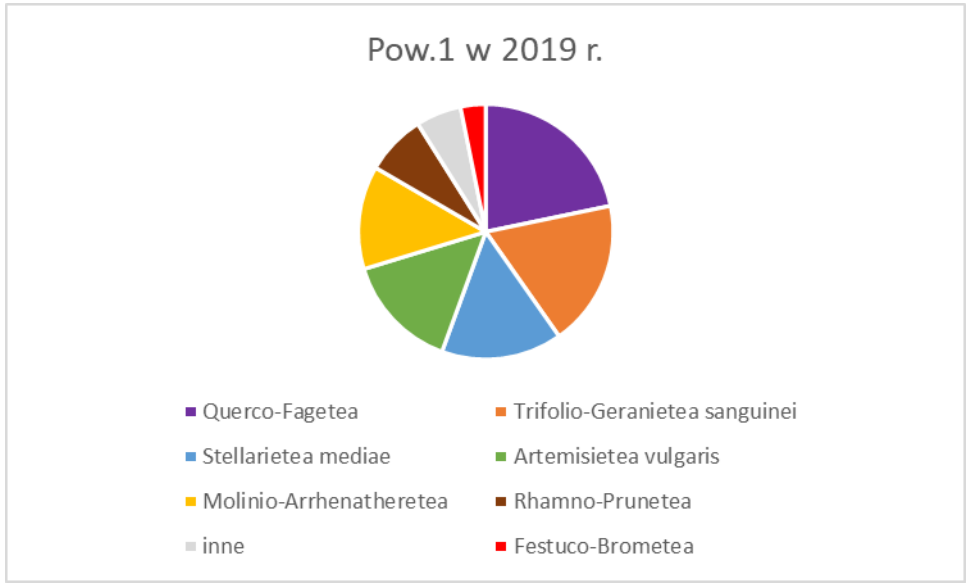

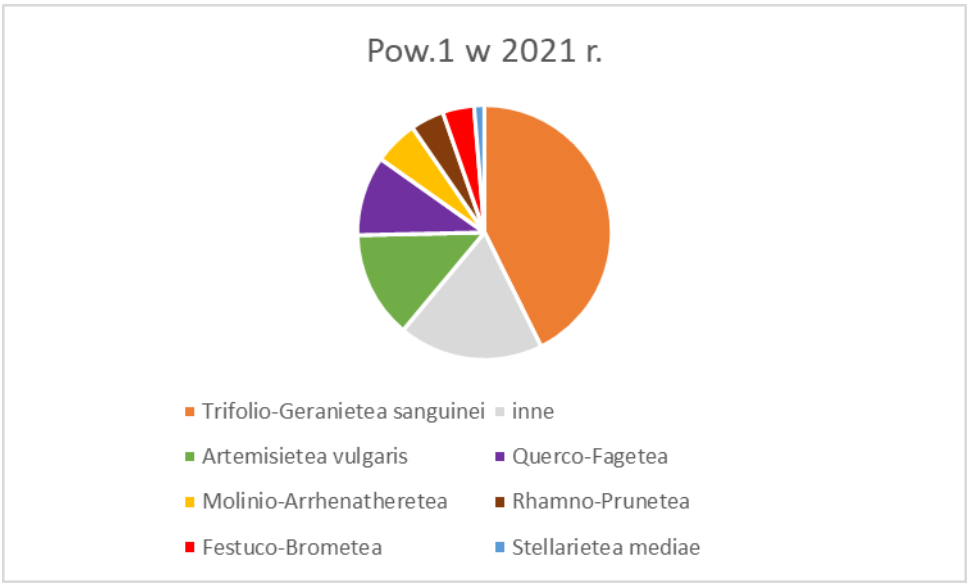

Gatunki stale występujące

na pow. 1: dzwonek jednostronny, fiołek kosmaty, głóg jednoszyjkowy, podagrycznik pospolity, turzyca zajęcza

Gatunki - udział i dominacja

Udział gatunków charakterystycznych dla danych klas, z uwzględnieniem dominacji, w zwarciu powierzchni 2

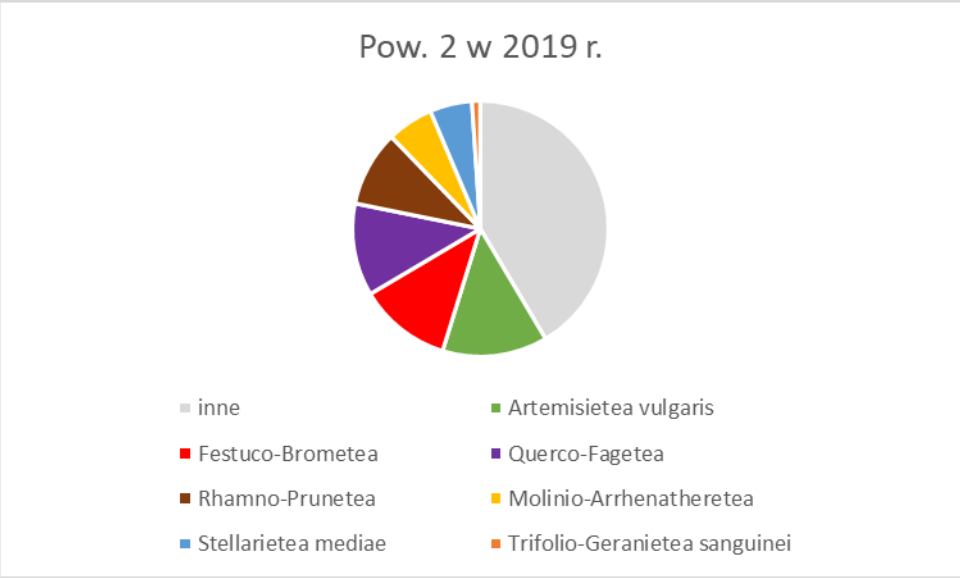

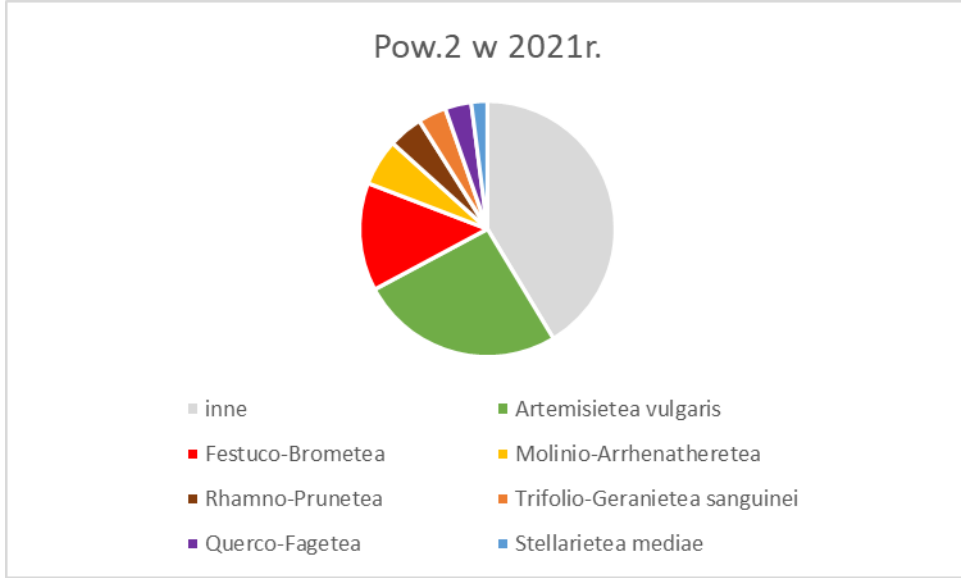

Gatunki stale występujące

na pow. 2: czosnek zielonawy, wilczomlecz sosnka, głóg jednoszyjkowy, czeremcha zwyczajna, ośmiał mniejszy

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Gatunki - udział i dominacja

Udział gatunków charakterystycznych dla danych klas, z uwzględnieniem dominacji, w zwarciu powierzchni 3

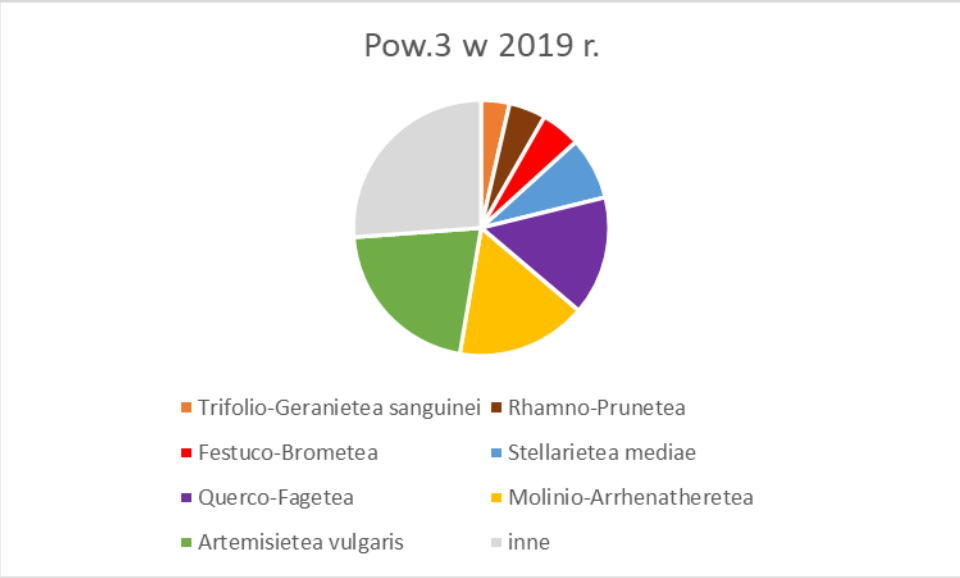

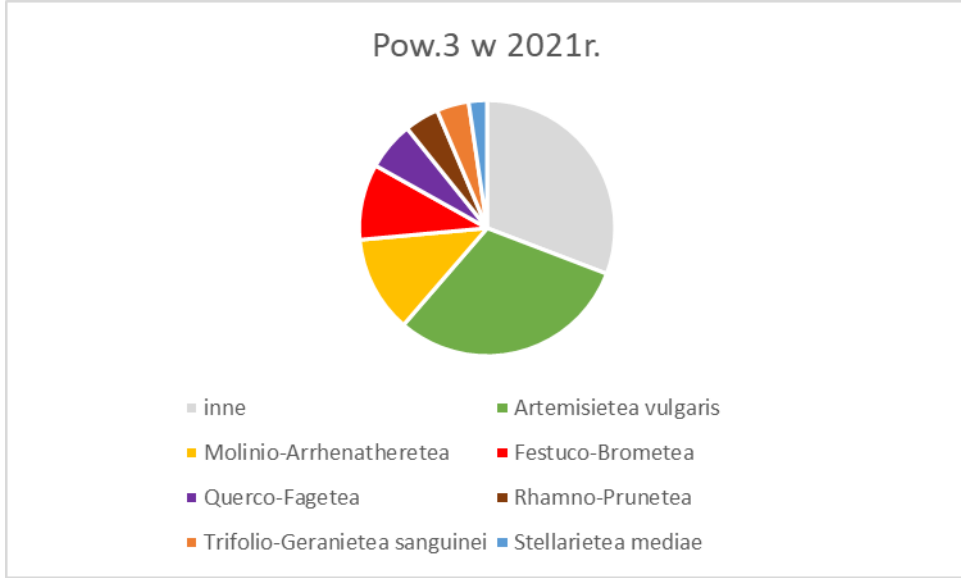

Gatunki stale występujące

na pow. 3: dzwonek jednostronny, głóg jednoszyjkowy, czosnek wężowy, oman wierzbolistny, trybula leśna, przegorzan kulisty, ośmiał mniejszy, czeremcha amerykańska

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU

Fundusze Europejskie Program Regionalny

OPOLSKIE

Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

12.09.2019

Autor fot.: Dorota Twardzik

23.07.2020

Autor fot.: Dorota Twardzik

06.09.2021

Autor fot.: Dorota Twardzik

Dziękuję za uwagę

Autor fot.: Dorota Twardzik